

Οικονομικές αντιξοότητες και στρατηγικές μεθερμηνείες

Οι ΗΠΑ φαίνεται ότι επιμερίζουν στους ευρωπαϊούς συμμάχους τους το κόστος της ηγεμονικής σταθερότητας που τους παρείχαν μεταπολεμικά και μεταψυχροπολεμικά.

NURPHOTO VIA GETTY IMAGES

Τώρα που οι κοινωνίες των (δυτικο)ευρωπαϊκών (κυρίως) κρατών βιώνουν και κατανοούν - μέρος των ελίτ και ιδίως των «πνευματικών» ακόμη ανθίστανται- το τέλος της μεταψυχροπολεμικής στρατηγικής ραστώνης και τρυφηλότητας, εκ των πραγμάτων οφείλουν να (συν)διαχειριστούν τα επαγόμενα και ίσως μη αρεστά ζητήματα της διεθνοπολιτικής συγκυρίας. **Η πρόσφατη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία διέλυσε τις μεταψυχροπολεμικές ψευδαισθήσεις, έθεσε εν αμφιβόλω την**

ευρωπαϊκή τάξη και με προεξάρχουσες τις Ηνωμένες Πολιτείες και το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ρωσική Ομοσπονδία προσδιορίστηκε ως απειλή για τη Δύση.

Υπό αυτές τις συνθήκες, η **Μόσχα** τέθηκε σε καθεστώς κλιμακούμενων -όχι υποχρεωτικά και αποτελεσματικών- οικονομικών **κυρώσεων** με άμεσο σκοπό την απόσυρσή της από το ουκρανικό έδαφος και απώτερο στόχο την αποκοπή της από το ευρωπαϊκό γίγνεσθαι.

Οι συγκεκριμένες αποφάσεις, αν και διπλωματικά προβλεπόμενες, έχουν προκαλέσει **προβλήματα ενεργειακής ασφάλειας στα ευρωπαϊκά κράτη**, δημιουργώντας για το προσεχές διάστημα **αρνητικές προοπτικές για την ευρωπαϊκή οικονομία**. Προηγουμένως αλλά εξακολουθητικά, οι Ηνωμένες Πολιτείες είχαν θέσει το **Ιράν**, λόγω του πυρηνικού του προγράμματος, σε ανάλογο καθεστώς οικονομικών κυρώσεων, αποκόβοντας τα ευρωπαϊκά κράτη από τους πλούσιους ενεργειακούς πόρους της μεσανατολικής χώρας.

Επομένως, **μετά το Ιράν -3η χώρα στην παραγωγή φυσικού αερίου-**, οι Ηνωμένες Πολιτείες **παρωθούν τα ευρωπαϊκά κράτη να διακόψουν και την εισαγωγή ρωσικού φυσικού αερίου - 2η μεγαλύτερη παραγωγός- και πετρελαίου.**

Είναι γεγονός ότι κατά τη μεταψυχροπολεμική περίοδο τα περισσότερα ευρωπαϊκά κράτη παρουσίαζαν υψηλό βαθμό εξάρτησης από τους **ρωσικούς υδρογονάνθρακες**, ενώ σταδιακά και με μεγαλύτερη ένταση την τελευταία δεκαετία οι **Ηνωμένες Πολιτείες αύξαναν συνεχώς την παραγωγή φυσικού αερίου, έχοντας πλέον καταστεί η πρώτη χώρα παγκοσμίως.**

Όσον αφορά τα ζητήματα ενεργειακής ασφάλειας στην **ΕΕ**, εκτός ότι παρακάμφθηκαν οι οικονομικές πτυχές ώστε να δρομολογηθεί άμεσα η **βεβιασμένη απόφαση μετάβασης προς την «πράσινη» ενέργεια**, ανακύπτει το εξής ερώτημα: **Ποιό ποσοστό εισαγωγής υδρογονανθράκων συνιστά ενεργειακή εξάρτηση και αν αυτό το ποσοστό προσδιορίζεται ως τέτοιο ισχύει για όλους του εξαγωγείς ενέργειας προς την Ευρώπη;**

Αναντίρρητα, η Ρωσική Ομοσπονδία χρησιμοποιούσε το **φυσικό αέριο ως μέσο άσκησης εξωτερικής πολιτικής**, αλλά αυτή η πρακτική αφορούσε και ήταν αποτελεσματική κυρίως για τα κράτη της ανατολικής Ευρώπης και του πρώην σοβιετικού χώρου, κι όχι για τη Γερμανία και τις οικονομικά εύρωστες δυτικοευρωπαϊκές χώρες.

Διαφάνεται πως οι ΗΠΑ μέσω του πολέμου στην Ουκρανία και των κυρωτικών μηχανισμών που υιοθετήθηκαν έναντι της Ρωσίας, ωθούν τους Ευρωπαίους ώστε να αντικαταστήσουν -για πολιτικούς λόγους- το ρωσικό φυσικό αέριο με το -ακριβότερο- αμερικανικό. Εξακολουθητικά το εμπόριο μεταξύ των δύο ακτών του Ατλαντικού είναι το υψηλότερο παγκοσμίως και πλεονασματικό για την ΕΕ. Συγκεκριμένα την τελευταία τετραετία τα

εμπορικά πλεονάσματα της ΕΕ ανήλθαν σε: 136.5 δις, €, το 2018, 151.8 δις. € το 2019, 150.3 δις. € το 2020 και 200 δις. € το [2021](#). Στον τομέα των υπηρεσιών, το αμερικανικό πλεόνασμα βελτιώνει ελαφρώς αλλά δεν εξισορροπεί τα συσσωρευόμενα ελλείμματα των ΗΠΑ.

Αν και είναι πρόωρο να αποφανθούμε για τις συνέπειες του πολέμου στην Ουκρανία στο πεδίο των διατλαντικών οικονομικών σχέσεων -αναμένουμε τα στοιχεία του πρώτου εξαμήνου του 2022- **διαφαίνεται ότι οι εισαγωγές αμερικανικού φυσικού αερίου, εκτός από πολιτικά, θα εξυπηρετήσει και αμερικανικά οικονομικά συμφέροντα διορθώνοντας μέρος της ανισορροπίας στο [εμπορικό ισοζύγιο](#)**. Ήδη η τρεχούσα [ισοτιμία € και \\$](#) τείνει πλέον προς το 1/1, την υψηλότερη για το αμερικανικό νόμισμα από το 2002, έτος που κυκλοφόρησε το ευρώ.

Όσον αφορά τα στρατηγικά επιγενόμενα του ρωσο-ουκρανικού πολέμου στο πεδίο των ευρωατλαντικών σχέσεων, [οι αποφάσεις της Συνόδου Κορυφής του NATO στη Μαδρίτη](#) δεν αφήνουν πολλά περιθώρια παρερμηνειών ότι:

α) υπήρξε αναβάπτιση της ατλαντικής κυριαρχίας για ζητήματα άμυνας και ασφάλειας στον ευρωπαϊκό χώρο

β) μετά από μακροχρόνιες αμερικανικές παροτρύνσεις τα ευρωπαϊκά κράτη αυξάνουν την χρηματοδότηση για την άμυνα κατά βάση στο ατλαντικό πλαίσιο· χαρακτηριστικότερο παράδειγμα η μέχρι πρότινος δύστροπη Γερμανία

γ) όπως προαναφέραμε, η Ρωσία συνιστά πλέον απειλή για τη δυτική συμμαχία και

δ) η Κίνα «αναβαθμίζεται» ως προς τις «στοχοθεσίες» του NATO.

Κλείνοντας και προσπαθώντας να συνδυάσουμε στρατηγικά και οικονομικά δεδομένα στον ευρωατλαντικό χώρο, μετά τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία, βάσιμα **δύναται να υποστηριχθεί πως οι Ηνωμένες Πολιτείες φαίνεται ότι επιμερίζουν στους ευρωπαϊούς συμμάχους τους το κόστος της ηγεμονικής σταθερότητας που τους παρείχαν μεταπολεμικά και μεταψυχροπολεμικά.**

Στην παρούσα συγκυρία, όπου η ηγεμονία των Ηνωμένων Πολιτειών αμφισβητείται, η αμερικανική εξωτερική πολιτική έχει ανάγκη, περισσότερο από ποτέ άλλοτε στη μεταψυχροπολεμική περίοδο, τους συμμάχους της. Η μελέτη των κατά καιρούς ηγεμονικών σχημάτων στο διεθνές σύστημα καταδεικνύει ότι ο εκάστοτε ηγεμόνας, εκτός από το διαμερισμό οφελών, επιμερίζει και το κόστος διατήρησης της ηγεμονίας προς τα ηγεμονευόμενα αλλά ωφελούμενα πολιτικά υποκείμενα.

Στα πλαίσια λοιπόν της αμερικανικής ηγεμονίας, ένα τέτοιο παράδειγμα συνιστά η μονομερής αναθεώρηση του Συστήματος Σταθερών Ισοτιμιών του Μπρέττον Γουντς (1944), από τον Αμερικανό Πρόεδρο Ρίτσαρντ Νίξον το 1971. Υπό συνθήκες λοιπόν του όλο και πιο έντονου ηγεμονικού ανταγωνισμού με την Κίνα, **πιθανόν ο πόλεμος στην Ουκρανία να προσέφερε στις Ηνωμένες Πολιτείες την ευκαιρία να ανατάξουν και να ενισχύσουν το NATO, να περιορίσουν δραστικά τις σχέσεις των συμμάχων τους με τη Ρωσία και να επανακαθορίσουν τις διατλαντικές οικονομικές σχέσεις προς όφελός τους.**

Μεταψυχροπολεμικά, οι ευρωπαϊκές κοινωνίες σαν να αποποιήθηκαν την ευθύνη ενασχόλησής τους με τα στρατηγικά ζητήματα και η δημόσια σφαίρα κυριαρχήθηκε από μία «ανάλαφρη» πολιτική ατζέντα που απέκλειε εκ των προτέρων, ως ξεπερασμένους αταβισμούς, ανάλογες σκοτούρες. Τώρα μάλλον πληρώνουν τα επίχειρα των επιλογών τους και το κόστος παραμονής στην αμερικανική ηγεμονική σφαίρα από την οποία αδυνατούν να αυτονομηθούν. _